

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa renoveerimislaine – keskkonnahoidlikumad hooned, uued töökohad, parem elujärg““

(COM(2020) 662 final)

(2021/C 155/11)

Raportöör: **Pierre Jean COULON**

Kaasraportöör: **Aurel Laurențiu PLOSCEANU**

Konsulteerimistaotlus	Euroopa Komisjon, 11.11.2020
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav seksioon	transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna seksioon
Vastuvõtmine seksioonis	11.2.2021
Vastuvõtmine täiskogus	24.2.2021
Täiskogu istungjärk nr	558
Hääletuse tulemus	212/0/5
(poolt/vastu/erapooletuid)	

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee väljendab heameelt asjaolu üle, et Euroopa Komisjon võttis vastu uue strateegilise ettepaneku pealkirjaga „Euroopa renoveerimislaine – keskkonnahoidlikumad hooned, uued töökohad, parem elujärg“. Selline strateegia on Euroopa Liidu ja selle kodanike jaoks absoluutselt ja vältimatult vajalik ning komitee kavatseb seda strateegiat toetada ning sellesse aktiivselt panustada arutelude ja ettepanekutega.

1.2 Komitee on seisukohal, et kuna elamute ja muude hoonete arvele langeb 40 % ELi energia kogutarbimisest, peab Euroopa Liit andma tuge nende renoveerimise lainele, ja seda üldisema lähenemisega, mis hõlmab üldist majandushuvi pakkuvaid pikaajalisi investeeringuid, kestlikku arengut, üleminekut keskkonnahoidlikule majandusele, tervisekaitset, sh asbestikäitlust selle töö käigus, rohepööret ning Euroopa sotsiaalõiguste samba tõhusat rakendamist seoses igapäevase õigusega püsivale ja taskukohasele eluasemele.

1.3 Seega toetab komitee renoveerimislaine strateegiat, sest tegemist on Euroopa Liidu jaoks mitmest aspektist eeliseid pakkuva lähenemisega: see on kolmekordselt kasulik kliimasoojenemisega võitlemise aspektist, kasulik taastumise aspektist tänu kohapeal loodud töökohtadele ning ühtlasi kasulik võitluses pandeemia ja kütteostuvõimetuse vastu ning kõigi jaoks, haavatavad inimesed kaasa arvatud, taskukohaste eluasemete tagamise edendamisel.

1.4 Komitee on seisukohal, et strateegia erilist mõõdet ja 2050. aastani ulatuvat ajahorisonti arvestades vajab see stabiilset, arusaadavat ja kohandatud õigus- ja finantsraamistikku, mis paigutuks ELi sihtotstarbelise investeerimisfondi, mitmeaastaste investeerimiskavade ja uue keskkonnahoidliku poolaasta raamistikku ning ühtlasi uude sihtotstarbelisse õigusraamistikku, mis oleks kohandatud selliste valdkondadega nagu riigiabi, kohaldatavad käibemaksumäärad, riigihanked, nn keskkonnahoidlikud hüpoteeklaenuid ja energiatõhususe standardid.

1.5 Komitee kutsub komisjoni üles rakendama stiimuleid, et ärgitada kohalikul tasandil looma struktuure hoonete energiatõhususega seotud renoveerimise industrialiseerimiseks ning laialdaseks kasutamiseks, käivitades ka uue energiatõhusale renoveerimisele aastaks 2050 pühendatud Erasmus programmi, et tuua noori eurooplasi neile tulevikutöökohtadele.

1.6 Samuti kutsub komitee üles õhutama liikmesriike käivitama Euroopa Investeerimisprogrammi ELENA eeskujul avalikke diagnostikat, tehnilist abi ja nõuandeid hõlmavaid teenuseid, mis oleksid eelkõige suunatud kodumajapidamistele, et vältida energiatõhususega seotud renoveerimise toetamise vahendite kuritahtlikku turundamist ja nendega seotud petturlike tavasid.

1.7 Komitee on eelkõige seisukohal, et see strateegia peab võimaldama Euroopa Liidul läheneda oma kodanikele ning kohtadele, kus nad elavad, teavitades neid asjakohaselt praegu kasutatavatest vahenditest ja neile ligipääsemise viisidest.

1.8 Komitee kutsub üles tõhusale koostööle hoonefondi vaatluskeskuse ja küttestuvõimetuse vaatluskeskuse vahel.

2. Üldised märkused

2.1 Komitee väljendab heameelt asjaolu üle, et Euroopa Komisjon võttis vastu teatise „Euroopa renoveerimislaine – keskkonnahoidlikumad hooned, uued töökohad, parem elujärg“. Praegu on ilmselgelt hädavajalik Euroopa Liidus hooned – nii era- kui ka sotsiaalelamuid, üldkasutatavaid hooned ja ettevõtlushooneid – ulatuslikult renoveerida, arvestades pikaajaliste investeeringute struktuurilist ebapiisavust selles valdkonnas, kliimat ja keskkonda puudutavaid, majanduslikke ja sotsiaalseid tagajärgi ning selle valdkonna probleemidega tegelemata jätmisel tekkivaid kulusid.

2.2 Komitee toetab komisjoni kavandatud strateegiat, mis lähtub kliimaneutraalsuse eesmärgist, kohaldab ringmajanduse põhimõtteid, panustab Euroopa konkurentsivõime suurendamisse ning kultuuripärandi kaitsmisse ja põhineb eelkõige igapäevase üldisel taskukohasele, elamiskõlblikule, juurdepääsetavale ja tervislikule eluasemele kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõttega 19.

2.3 Elamute ja muude hoonete arvele langeb 40 % ELi energia kogutarbimisest, mistõttu on tarvis nende renoveerimise lainet, kasutades üldisemat lähenemist, mis hõlmab pikaajalisi investeeringuid üldistes huvides, kestlikku arengusse ja rohepöördesse.

2.4 Pandeemia on esile toonud eluasemete olulise rolli tervishoiuvalase kriisi haldamises ning vajaduse vaadata üle nende kasutamine ja seega kavandus, võttes arvesse liikumiskiiranguid.

2.5 Pandeemia on eelkõige näidanud vastuvõetamatut seost eluasemete tervisesõbralikkuse, küttestuvõimetuse ning pandeemia suhtes vastupidavuse vahel.

2.6 Hoonete renoveerimise laine strateegia kujutab endast paljude eelistega lähenemist järgmistes aspektides: oluline ja tõhus panustamine kliimamuutusega võitlemisele, ulatuslikud pikaajalised investeeringud ning arvukad kohalikud töökohad, mis võivad renoveerimislaanega kaasneda ning anda positiivse panuse majanduse taastumisse, võitlus küttestuvõimetuse vastu ning sotsiaalse kaasamise ja ühtekuuluvuse edendamine tänu sellele, et Euroopa Liidu kodanikele võimaldatakse taskukohast eluaset.

2.7 Hoonete renoveerimise lainele tuleb seega hoogu anda püsivate ning kooskõlastatud hoovuste ja tuultega, seda nii Euroopa Liidu eeskirjade ja toetuste kui ka liikmesriikide mitmeaastaste investeerimiskavade tasandil. Need peavad olema ühtaegu arusaadavad ja ligipääsetavad, arvestades osaliste mitmekesisust ja nende erinevaid investeerimisstrateegiaid. Osaliste hulgas võib olla eurooplasi, kes elavad oma kodus ja on selle omanikud või kaasomanikud, majapidamisi, kes annavad üürile üht või mitut eluaset, sotsiaaleluaseme organisatsioonid, kes tegutsevad konkreetsetes üldhuvivälisannetes ja neist tuleneva avaliku teenuse kohustuse raames, ametiasutusi ja nende ametihooneid, muinsuskaitse all olevaid ajaloolisi rajatisi, ettevõtteid ja nende hooned. On palju potentsiaalseid renoveerimislainel surfajaid, keda tuleb veenda tegema 2050. aastani pikemaajalisi investeeringuid oma elamutesse ja teistes hoonetes hoonete tüübi järgi kohandatud rahastusmehhanismide abiga, mille hulka võivad kuuluda pikaajalised laenu- või nn keskkonnahoidlikud laenu-, avaliku sektori tagatised ning eelkõige kodumajapidamistele mõeldud tagastamatu abi.

2.8 Hoonete renoveerimise lainet peab ennekõike toetama Euroopa liikumine industrialiseerimise ja renoveerimisegevuse massilise suurenemise poole kohalikul tasandil, et vähendada renoveerimise maksumust ning tööde teostamise kestust hoonete elanike jaoks, samuti protsesside allhange ja digiteerimine. Selle industrialiseerimisega peavad kaasnema uued ehitusmudelid, mis põhinevad asjakohasel tehnilistel kohustustel ja ehitusnormidel, ning ennekõike üleeuroopaline kampania selle uue valdkonna ning võimalike uute töökohtade väärtustamiseks nooremate põlvkondade seas, käivitades energiatõhusale renoveerimisele aastaks 2050 pühendatud Erasmuse programmi, mida komitee väga toetaks. Erilist tähelepanu tuleb pöörata ka sotsiaalse dumpingu ohule, mis on omane allhankele ja muudele alltöövõtuvahenditele.

2.9 Samuti peab komisjon tagama olemasolevate sätete, läbivaatamisel olevate sätete ning uute sätete ettepanekute ühtluse, mitte vaid liikmesriikide ja nende pikaajaliste investeeringute strateegiate tasandil, vaid ka kodumajapidamiste, sotsiaaleluasemete üürileandjate, ametiasutuste ja ettevõtjate jaoks – paljude individuaalsete pikaajalisi investeeringuid puudutavate otsuste tegijate jaoks, kes panustavad renoveerimislainesse kuni 2050. aastani omaenda strateegiate alusel.

2.10 See ühtlusevajadus puudutab olemasolevate sätete läbivaatamist, sealhulgas näiteks hoonete energiatõhususe direktiiv, riigihanked, riigiabi kavade rakendamine, eelkõige sotsiaaleluasemete puhul, konkreetset kohaldatavad käibemaksumäärad ja keskkonnahoidlikud hüpoteeklaenu, aga ka Euroopa taasterahastu „NextGenerationEU“ ja 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika tingimuslikud elemendid, mis peavad olema asjaomaste Euroopa kodumajapidamiste jaoks hõlpsasti arusaadavad. Seda taastekava tuleb hoogustada tõelise konkreetsete ettepanekute ja soovitude poliitika abil ning olemasolevate riiklike vaatluskeskuste töö koordineerimise teel.

2.11 Komitee kutsub üles tõhusale koostööle hoonefondi vaatluskeskuse ja küttestuvõimetuse vaatluskeskuse vahel.

2.12 Komitee kutsub üles seadma liikmesriikides sisse avaliku teenistuse, et edendada energiatõhususega seotud renoveerimise lainet, diagnostikat ning tehnilist abi energiatõhususega seotud renoveerimistöde teostamisel, mis oleks suunatud eelkõige kodumajapidamistele, et vältida igasuguseid kuritahtlikke praktikaid renoveerimistöde turustamisel.

3. Üldised märkused – hoonete renoveerimise edendamine kliimanetraalsuse saavutamiseks ja majanduse taastamiseks

3.1 Hoonete ulatuslik renoveerimine Euroopa Liidus – nii era- kui ka sotsiaalelamute, üldkasutatavate hoonete ja ettevõtlushoonete renoveerimine – on praegu ilmselgelt hädavajalik, arvestades pikaajaliste investeeringute struktuurilist ebapiisavust selles valdkonnas ning kliimat ja keskkonda puudutavaid, majanduslikke ja sotsiaalseid tagajärgi.

3.2 Komitee nõustub komisjoni analüüsiga, et kliima seisukohast on kiiresti vaja võtta meetmeid eluasemete ja muude hoonete renoveerimiseks ning et COVID-19 kriis pakub võimalust hooned uuesti üle vaadata, ümber projekteerida ja moderniseerida, kasutades keskkonnavalast, sotsiaalset ja majanduslikku lähenemisviisi, millel on osapooltele mitmeid eeliseid. See on ainulaadne võimalus võtta üheaegselt meetmeid kliimanetraalsuse, majanduse taastamise ja sotsiaalse ühtekuuluvuse valdkonnas.

Komitee juhib tähelepanu asjaomaste hoonete, eelkõige renoveeritavate elamute mitmekesisusele, mis ulatub eramajadest suurte nõukogude-aegsete elamukvartalite ja töölisklassi eeslinnadeni. Selles suures eluasemete mitmekesisuses võib Ida-Euroopa kortermajadel, väga vanadel majadel alahinnatud linnakeskustes, eeslinnade elamutel ja maapiirkondade eluasemetel olla eriprioriteet. Seoses asjaoluga, et hoonefond on vananenud ja vajab uuendusprotsesse nii inimeste elukvaliteedi parandamiseks kui ka hoonete tehniliseks täiustamiseks, on vaja tagada inimestele juurdepääs rahastamisele, sest praegu takistab see oluliselt renoveerimist. Ühtlasi tuleb arvesse võtta puudega inimeste juurdepääsu. Samuti peab Euroopa Liit kasutama seda võimalust laiaulatuslike meetmete võtmiseks, et asjakohase teabevahetuse kaudu jõuda oma kodanikele ja nende elukohtadele lähemale.

3.3 Komitee toetab ettepanekut kahekordistada 2030. aastaks elamute ja teiste hoonete energiatõhususega seotud renoveerimismäär ja edendada põhjalikku renoveerimist, s.t renoveerida 2030. aastaks 35 miljonit hoonet, eesmärgiga saavutada 2050. aastaks terves ELis kliimanetraalsus. Ideaalis võiks selle määra kahekordistamisest isegi kaugemale minna ja püüda see kolmekordistada.

3.4 Komitee rõhutab selle eesmärgi ja 30aastase ajahorisondi ambitsioonikust, samuti vajadust jätkata selle valdkonna olemasolevate õigus- ja reguleerivate raamistike ning selliste rahalise toetuse mehhanismide põhjalikku kooskõlastamist, mis on mõeldud toetama kõnealuste hoonete elanikke, sotsiaaleluasemete üürileandjaid, ametiasutusi ning teiste asjaomaste hoonete omanikke, kes kõik on potentsiaalsed investorid, et veenda neid tegema pikaajalisi investeeringuid nende endi strateegiate ja suutlikkuse kohaselt. Sellest annavad tunnistust ka liikmesriikide ja nende kohalike omavalitsuste püüdlused 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitikat ja taasterahastut „NextGenerationEU“ omavahel ühendada.

4. Üldised märkused – hoonete renoveerimise peamised põhimõtted kuni aastani 2030 ja 2050

4.1 Komitee on nõus, et vaja on üldist ja kõiki osalisi hõlmavat strateegiat, mis põhineb järgmisel seitsmel põhimõttel: energiatõhususe esikohale seadmine, taskukohasus, CO₂ heite vähendamine ja taastuvate energiaallikate integreerimine, olusringipõhine mõtteviis ja ringlus, kõrged tervishoiu- ja keskkonnastandardid, rohe- ja digipöördega seotud probleemide käsitlemine ning esteetilise ja arhitektuurse kvaliteedi austamine.

4.2 Komitee rõhutab, et oluline on Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtte 19 kohaselt tagada eluasemete ning tehtavate investeeringute taskukohasus asjaomaste kodumajapidamiste või isikute jaoks, kes võivad olla renoveerimist vajava eluaseme omanikud ja elanikud, üürnikud või kaasomanikud, eelkõige küsimustes, mis puudutavad soojuslekete kõrvaldamist ning võitlust kütteostuvõimetuse vastu, ent samuti sotsiaaleluasemete üürileandjad, kelle eluasemete üürihinnad tulenevad liikmesriikide kehtestatud konkreetsest avaliku teenindamise kohustusest võimaldada taskukohast eluaset.

4.3 Komitee rõhutab, et õõnesseinte ja põrandate isolatsioon on kõige lihtsam ja odavam meede CO₂ heite vähendamiseks. Kuid isegi need suhteliselt soodsad meetmed on paljudele koduomanikele hoolimata vähenevatest energiakuludest liiga kulukad. Seepärast soovib komitee, et liikmesriikide valitsused looksid nende meetmete subsideerimise kava. Madalmaades tehtud arvutused näitavad, et nende meetmete rakendamiseks piisab 2 000 euro suurusest toetusest eluaseme kohta. Lisaks CO₂ heite olulisele vähendamisele loob selline süsteem ka märkimisväärsel hulgal töökohti ehitussektoris, mida COVID-19 on tõsiselt mõjutanud. Sama kehtib ka Prantsusmaal, kus hiljuti kehtestati kõigile kodumajapidamistele nende eluruumide energiatõhususega seotud renoveerimise toetus („MaPrimeRenov“).

4.4 Samuti tuleb järgida komitee arvamuses „Asbestiga töötamine hoonete energiatõhusamaks renoveerimisel“ esitatud järeldusi ja soovitusi, et edendada asbesti kõrvaldamist hoonete energiatõhusamaks renoveerimise käigus, kui see on vajalik ja võimalik ⁽¹⁾.

5. Märkused – kiirem ja põhjalikum renoveerimine paremate hoonete nimel

5.1 Komitee nõustub komisjoni analüüsiga küsimustes, mis puudutavad individuaalsete investeerimisotsuste paljusid takistusi ning rahalistele vahenditele ligipääsemise keerukust eelkõige kohalikul tasandil. See puudutab ligipääsu nii riiklikele vahenditele kui ka struktuurifondidele eriti projektide hindamise etapis, ent pidades silmas ka viivitusi toetuste maksimisel. Esmatähtis on kõrvaldada see keerukus ja asjaomased talitlushäired, et saavutada seatud eesmärgid, sealhulgas 2021. aastal alanud 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika rakendamise raames.

5.2 Komitee võtab teadmiseks, et komisjon kaardistas need takistused avaliku konsultatsiooni põhjal, ning võtab teadmiseks komisjoni ettepanekud, mis on seotud parema teabe, suurema õiguskindluse, tugevamate investeerimisstiimulite, piisava ja sihtmärgipärase rahastuse tagamise, projektide ettevalmistamise ja rakendamise suutlikkuse suurendamise, terviklike ja integreeritud renoveerimismeetmete edendamise, ehituse ökosüsteemi muutmise kestliku renoveerimise võimaldamiseks ning renoveerimise kasutamise kütteostuvõimetuse vastu võitlemiseks ja konkreetse Euroopa algatuse abil taskukohaste eluasemete edendamiseks. Neid ettepanekuid tuleb rakendada lihtsuse printsiibi kohaselt, eelnevalt kindlaks määratud kombinatsioonis lisavahenditega, mida saavad kasutada ametiasutused, ning arvesse võttes riigiabi kontrolli proportsionaalsust.

5.3 Komitee toetab komisjoni ettepanekut volitada ELi hoonefondi vaatluskeskust haldama Euroopa energiatõhususe andmekogu ning toetama asjakohaste stiimulite väljatöötamist. Vaatluskeskus peab tegema koostööd kütteostuvõimetuse vaatluskeskusega, millele tuleb seoses sellega anda uut hoogu.

5.4 Komitee tunnistab praeguse olukorra erakordsust, pidades silmas võimalust kasutada energiatõhususega seotud renoveerimiseks Euroopa rahalisi vahendeid taasterahastu „NextGenerationEU“ ja 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika raames. On tervelt 13 võimalikku allikat, mille abil saab energiatõhususega seotud renoveerimist rahastada kas tagastamatu abi või pikaajaliste madala intressi ja avaliku sektori tagatistega laenudega.

5.5 Komitee leiab, et selles erakordses olukorras peab Euroopa Liit lisaks renoveerimisega seotud koguseliste eesmärkide määratlemisele toetama liikmesriike ja nende energiatõhususega seotud renoveerimisse investeerimise aastakavasid, samuti tagama nende kavade iga-aastase hindamise Euroopa poolaasta raames, mistarvis tuleb luua eraldiseisvad keskkonnanahoidliku juhtimise tavad, mida rakendatakse kas majandusliku juhtimise kõrval või avatud koordineerimise meetodi kohaselt.

⁽¹⁾ ELT C 240, 16.7.2019, lk 15.

5.6 Komitee leiab, et seda ainulaadset olukorda tuleb kasutada ka kütteostuvõimetuse vastu võitlemiseks ning selle kõrvaldamiseks, käsitades seda rahastusvahendite koondamisel esmatähtsana. ELi kütteostuvõimetuse vaatluskeskuse ülesannete täitmise suutlikkust tuleb suurendada ning panna see koordineerima liikmesriikide kütteostuvõimetuse vaatluskeskuste üleeuroopalist võrgustikku.

5.7 Komitee soovib, et komisjon teadvustaks potentsiaalsete investorite, eelkõige kodumajapidamiste ja sotsiaaleluasemete üürileandjate raskusi erinevate rahastusallikate kombineerimisel ja nende kasutamisel erinevate eeskirjade, abikõlblikkuse tingimuste ja kontrollide kohaselt. Võttes arvesse 2050. aastaks seatud eesmäärke, tuleks need rahastusallikad ühtlustada nõnda, et neist moodustuks hõlpsamini hoomatav tervik, mis on kodumajapidamistele ja asjaomastele ametiasutustele ligipääsetavam.

5.8 Võttes arvesse kõnealuste investeeringute kestust ning 2050. aastaks püstitatud eesmäärke, teeb komitee komisjonile ettepaneku uurida, kas asjaomaste Euroopa kodumajapidamiste huvides informatsiooni lihtsustamiseks ja hoomatavamaks muutmiseks oleks võimalik luua spetsiaalne Euroopa Investeerimispanka hallatav investeerimisfond, millega tagatakse korraga tehniline tugi, olemasolevate rahastusallikate kombineerimine ning selle tegevuse jätkumine 2050. aastani.

5.9 Komitee toetab komisjoni algatust vaadata seda silmas pidades läbi riigiabi kavade, mida kohaldatakse energiatõhususega seotud renoveerimise investeerimisel. Arvestades nende vaieldamatut vajalikkust, tuleb neid riigiabi kavadeid energiatõhususega seotud renoveerimise toetamiseks lihtsustada, et need ei takistaks investeerimisotsuste tegemist. Komitee tervitab samuti komisjoni otsust hinnata 2021. aastal komisjoni otsust 2012/21/EL⁽²⁾, mis puudutab avalike teenuste eest makstava hüvitisena antavat riigiabi. Ka sotsiaalelamute energiatõhususega seotud renoveerimiseks makstavad toetused on hõlmatud nende eeskirjadega, mida kohaldatakse avaliku teenuse kohustuste täitmisel.

5.10 Komitee toetab komisjoni ettepanekut käivitada taskukohaste eluasemete Euroopa algatus, rahastades 100 uuenduslikku ja osaluspõhist juhtprojekti, mis keskenduvad sotsiaalelamurajoonide põhjalikule renoveerimisele, et näidata eeskuju ulatusliku kasutuselevõtu innustamiseks kogu Euroopa Liidus. Kui võtta arvesse sotsiaaleluasemete üürileandjate suutlikkust investeerida oma üldist majandushuvi pakkuvate teenuste kvaliteeti ning kui Euroopa Investeerimispank seda toetab, võimaldavad renoveerimistegevuse massiline suurenemine ja hoonete renoveerimise industrialiseerimine mitte ainult luua kohapeal töökohti, vaid ka vähendada muude eluasemete ja avalike hoonete renoveerimiskulusid, sest tekivad uued kohalikud tööstusharud.

5.11 Komitee teeb komisjonile ettepaneku ELENA kogemusele tuginedes ning Euroopa Investeerimispanka abiga julgustada liikmesriike seadma sisse avaliku teenistuse tehnilise toe pakkumiseks energiatõhususega seotud renoveerimisel, mis oleks mõeldud eelkõige kodumajapidamistele, et ennetada kuritahtlikku turundustegevust ja kelmust, mida on mõnes liikmesriigis energiatõhususega seotud renoveerimise valdkonnas juba täheldatud.

5.12 Komitee toetab täielikult komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni kõnes tutvustatud koosloomekeskkonna uus „Euroopa Bauhaus“ loomist, mille raames tuuakse kokku paljude erialade spetsialistid, et arutleda tulevikuhoonete üle ning mõtestada ümber tuleviku kestlik eluviis. Komitee kutsub kõiki sidusrühmi üles osalema komisjoni algatatud avalikus konsultatsioonis.

Brüssel, 24. veebruar 2021

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Christa SCHWENG

⁽²⁾ Komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsus 2012/21/EL Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes (ELT L 7, 11.1.2012, lk 3).